

Babylon 5: Bůh a pravda podle G'Kara

Teologie | 12.1.2015 @ 14.07

Seriál Babylon 5 byl téměř celý napsán americkým spisovatelem a producentem Michaellem Straczynskim. Jeho kritici mu vytýkají dlouhý rozjezd, občas dějovou nekošatost, necharismatické hlavní postavy a tematickou či myšlenkovou omezenost. Tuto kritiku za sebe, kromě výtky dlouhého rozjezdu, odmítám. Za nedostatek pokládám spíš naprosto nepochopitelné masky rasy Centaurů a brutální lapsy v obsazení, neboť o jedné z hlavních postav bylo v seriálu vyneseno „proroctví“, které se nenaplnilo, protože dotyčná odmítla dále točit.

Babylon 5 je můj oblíbený seriál. Naivismus Star Treku a amerikanismus Star Gate nahrazuje poněkud reálnějším pohledem na budoucnost, v níž stále existují peníze a v níž existují dokonce i zlí příslušníci lidské rasy, kteří nejsou Rusové. (Je pravda, že jednoho záporáka hraje herec rusko-židovského původu. Jednou z nejkładnějších postav je ale poručice Ivanovová, takže klid.) Děj seriálu sunou kupředu nepřiliš sofistikované, leč celkem věrohodné filosofické konflikty, např. konflikt mezi stranou chaosu a vášně, která věří, že pokrok je přímým důsledkem konfliktu (Stíny), a stranou pořádku a sebeovládání, která věří, že podmínkou pokroku je poslušnost (Vorloni).

Straczynski není konfesijně zatížený, avšak není ani zarputile nenáboženský. Ústy cizích ras, které během seriálu společně hledají cestu k míru, vysvětluje krystalicky čistou podobu postmoderní religiozity. Straczynski se důsledně vyhýbá dvěma věcem: Na jedné straně objektivnímu teismu, který by chtěl říkat, že Bohu jsou jedni blíže a druzí dále. (Například Minbariové věří v Boha, jehož je celý vesmír odrazem, ale který je právě proto zcela nepoznatelný.) Na druhé straně se vyhýbá ateismu, který pokládá za důkaz absence hledání pravdy.

Právě toto na konci poslední řady (S05E14) vyjadřuje ústy G'Kara (čti Džakara), který se po tragických zkušenostech přeměnil z nenávidného intrikána v osvíceného učitele své rasy hlásajícího odpuštění. V následujícím výstřižku G'Kar odpovídá na dvě otázky svého učedníka: Za prvé, co je Bůh? Za druhé, co je pravda?

G'Kar říká, že naše hledání pravdy je jako svítilna, s níž svítíme na stěnu. Když vidíme na stěně světlo, myslíme si, že je to Bůh, ale ve skutečnosti je to odraz našeho hledání pravdy. Toto dle G'Kara dokazuje, že **kdo na stěně nic nevidí, ten na ni ani neposvítí, což dokazuje, že nehledá pravdu**. Kdo naopak pravdu hledá, ten svítí a říká, že vidí Boha.

Z G'Karova podobenství vyplývá, že Bůh buď neexistuje, nebo je poznatelný pouze subjektivně. Jeden druhému nemůžeme vnucovat náš kužel světla. On si ho musí zapnout sám, aby viděl své vlastní světlo na stěně. Světlo na stěně každopádně nijak nesevďčí o objektivně jsoícím Bohu, ale pouze o našem subjektivním nálezu. Z podobenství také vyplývá, jelikož stěna je nedokonalá, že Boha musíme přijmout i s tím, co pokládáme za nedokonalost. Naše subjektivní nalézání je občas zaskočeno tím, co od Boha nečekáme, avšak i to musíme přijmout. Stále to však neznamená, že právě takový Bůh je, pokud vůbec je.

S jistou rezervou mohu toto podobenství doporučit jako základ pro dialog s postmoderním vnímáním náboženství. Pokračovat můžeme těmito otázkami:

1. K čemu Bůh, jestliže tvrdíme, že není, nebo že existuje pouze subjektivně?
2. Je Bůh, který je vnímán zcela subjektivně, nutně neexistující?
3. Je radikální skepticismus cestou do pekel? Je čímsi, co mrzáčí možnost epistemologie?
4. Jestliže lidé, kteří upřímně hledají pravdu, nenacházejí Boha, co vidí ve svém kuželu na stěně? Co je jejich Bohem? S ohledem na otázku 2 se pak ptáme: Má tento Bůh co do činění s objektivním Bohem?
5. Co s námi, kteří si myslíme, že jsme si posvětili správným směrem? Co když můžeme Boha poznávat zcela subjektivně a přesto tvrdit, že je to objektivní Bůh, který nás volá, abychom vůbec poznávali? Svítilna v naší ruce přece objektivní je!
6. Přijímáme Boha i s jeho nedokonalostmi, na které narážíme? I pokud si myslíme, že máme přístup k objektivnímu zjevení, musíme uznat, že naše poznávání je nedokonalé (1K 13). Jestliže je toto nedokonalé, pak můžeme Boha poznat nedokonale a Jeho dokonalost pokládat za nedokonalost. Nebo si dokonce nedokonale myslet, že je dokonalý,

byť On je ve své dokonalosti vlastně nedokonalý. (Např. kdž si myslíme, že Bůh zná věčný úděl všech, i když jej možná nezná.) Přijímáme Boha s Jeho nedokonalostmi?

<https://selah.diet/teologie/babylon-5-buh-a-pravda-podle-gkara/>